

Charter vernieuwd partnerschap binnen jeugdbescherming

In Vlaanderen startte vijf jaar geleden onze reis, de implementatie van Signs of Safety binnen de diensten Ondersteuningscentra Jeugdzorg en Sociale diensten Jeugdrechtbank. We willen écht gaan voor een betere jeugdbescherming waarin kinderen, jongeren, ouders en hun netwerk weer hoop voelen en kinderen en jongeren veilig, omringd en geliefd kunnen opgroeien nu en op lange termijn.

Om dit te realiseren, zetten we in op relaties aangaan en verbinding, zeker met onze professionele partners. Zo ontstond in 2017 de Vlaamse forumgroep Signs of Safety, een samenwerking tussen consultants en organisaties Jongerenwelzijn.¹

We willen concreet komen tot een vernieuwd partnerschap tussen OCJ, SDJ en de private organisaties Jongerenwelzijn. Dit binnen het kader van verontrusting en maatschappelijke noodzaak en gerechtelijke jeugdhulp én voor wat betreft de implementatie van Signs of Safety in de werkingsprocessen van OCJ en SDJ.

We hopen binnen de samenwerking gedeelde engagementen uit te werken inzake het traject dat we met cliënten aangaan. Op deze manier willen we samen ons beste kunnen inzetten via de benadering van Signs of Safety om zo ouders en hun netwerk te helpen om veiligheid voor hun kinderen te creëren. We zien hiertoe een nood en ruimte vanaf het moment dat cliënten binnen onze diensten aangemeld worden tot het moment dat we hen opnieuw los kunnen laten.

De Vlaamse forumgroep ontwikkelde een gemeenschappelijke taal en visie voor die trajecten waar organisaties en consultants in die situaties van verontrusting en maatschappelijke noodzaak elkaar ontmoeten in het traject van kinderen en jongeren.

¹ Communicatie september 2017 en oproep vernieuwd partnerschap juni 2018

Deze gemeenschappelijke taal en visie vind je verwoord in een aantal uitgangspunten opgenomen in het charter tot vernieuwd partnerschap.

Definitie charter

Charter definitie: *Een **charter**, **oorkonde**, **handvest** of **manifest** is een tekst die is opgesteld om op gebalde wijze een aantal principes over een bepaald onderwerp te codificeren en als een referentietekst te presenteren, waarop wetten en handelingen kunnen worden gestoeld en algemene gedragslijnen kunnen worden afgestemd of aan getoetst.*



Charter Vernieuwd partnerschap binnen jeugdbescherming

Het veilig, geliefd en omringd opgroeien van kinderen en jongeren is een gemeenschappelijk doel:

- Het belang van de kinderen staat voorop.
- Onze basishouding is oplossings-, kracht- en netwerkgericht
- We werken empowerend en vertrekken van de competenties, sterktes en hulpbronnen van het cliëntsysteem. Er wordt gezocht naar wat werkt, zonder de problemen te negeren.
- We zetten in op de aanwezigheid van steunende, liefhebbende én blijvende volwassenen die een kind of jongere verder helpen groeien, herstellen en floreren
- Minderjarige staat centraal. Deze krijgt een stem en is mee leidend in de beslissingen en oplossingen.
- Ouders zijn actieve partners.
- Consulenten en hulpverleners uit jeugdhulporganisaties zijn partners.
 - In gezamenlijke trajecten wordt het aspect 'veiligheid' samen uitgewerkt.
 - Er is respect voor elkaars expertise, draagkracht en mandaat.
- Het is een traject op maat.

Toelichting

Samen werken met als gemeenschappelijk doel: het veilig, geliefd en omringd opgroeien van kinderen en jongeren

Gemeenschappelijke uitgangspunten

- ❖ Het belang van de kinderen en jongeren staat voorop, ze staan centraal in het traject en zijn het waard om mee samen te werken

Het algemene doel is om te interveniëren in verhouding tot het ondersteunen van gezinnen om kinderen te beschermen tegen schade en ervoor te zorgen dat ze veilig, geliefd en omringd kunnen opgroeien. Kinderen en jongeren krijgen een stem in hun traject en hun stem is mee leidend in het bepalen van doelen en beslissingen. Indien kinderen nog niet in staat zijn om hun eigen stem te vertolken, gaan we op zoek naar iemand die dit voor hen kan doen omdat we de stem van het kind enorm belangrijk vinden. We werken met de kinderen en jongeren en niet langer alleen voor hen. Het kind wordt gezien als een actieve partner, we betrekken hen bij de verschillende stappen die we zetten en leggen steeds in voor hen begrijpbare taal uit waarom we die stappen zetten. Verder vragen we hen regelmatig, op hun niveau, feedback over ons handelen en het verloop van het traject om zo te kunnen bijsturen waar nodig.

- ❖ Ouders als actieve partners.

Zowel binnen de vrijwillige als gerechtelijke jeugdhulp, beschouwen we ouders als zijnde het waard om mee samen te werken. Het gaat over hun leven waardoor we het belangrijk vinden om met hen en niet over hen te praten. We nemen niet over en zeggen niet wat ze moeten doen, maar betrekken de ouders, zetten hen in hun kracht en laten hen hun positie en verantwoordelijkheid opnemen.

We gaan uit van een inherente mogelijkheid tot leren en veranderen, van hieruit vertrekt onze samenwerkingsrelatie, een reis richting de gewenste verandering. In het kader van verontrusting, maatschappelijke noodzaak en/of een jeugddelict erkennen we dat samenwerking altijd mogelijk is, ook bij dwang. Hoewel we soms in onze autoriteit zullen moeten gaan staan, is het even belangrijk om empathisch te zijn en een constructieve samenwerkingsrelatie op te bouwen met ouders. Het gesprek met hen zien we als een forum voor verandering, we onderzoeken wat ze willen en bieden hun keuzemogelijkheden aan, maar dit alles met de focus op de veiligheid van de kinderen. Ook aan ouders vragen we op regelmatige basis doorheen het traject feedback zodat we weten wat zij zien als krachten, zorgen en gewenste verandering in de samenwerking.

- ❖ Onze basishouding is oplossings-, kracht- en netwerkgericht.

Het oplossingsgericht werken is gericht op de constructie van oplossingen. In plaats van op zoek te gaan naar problemen, analyses te maken en te oriënteren op wat niet werkt en hoe dat komt, richt het oplossingsgericht werken zich op het hier en nu, het gewenste gedrag of de gewenste verandering in de toekomst en hoe dit te bereiken. De focus is gericht op dat wat wel werkt of gewerkt heeft en dat wat goed gaat. Daarnaast vormen de zorgen een belangrijk startpunt bij oplossingsgericht werken. Men erkent de zorgen, gaat niet op zoek naar het ontstaan ervan, maar focust op de impact dat ze hebben op het kind of de jongere. We werken samen met de kinderen, jongeren en hun ouders en niet met de zorgen of problematieken waardoor we hen zien en benaderen als mens. Samen met het gezin wordt er gezocht naar een gedeelde definitie van de zorgen en we construeren samen een doel. Om toekomstgericht te kunnen werken en veiligheid te creëren, worden ouders aangemoedigd hun netwerk in te schakelen.

We werken empowerend en vertrekken van de competenties, sterktes en hulpbronnen van het cliëntsysteem. Er wordt samen met de kinderen, jongeren en ouders gezocht naar wat werkt. Het bemoedigen van mensen vanuit een sterkteperspectief maakt dat ze kunnen aangesproken worden op het inzetten van hun kwaliteiten om hun leven te verbeteren. Doorconstante de nadruk te leggen op de krachten neemt de motivatie van cliënten toe en worden ze meer actor om hun eigen leven richting te geven. Door in verbinding te gaan en een goede werkrelatie op te bouwen met cliënten en hun netwerk (en ruimer de gemeenschap) zetten we hen niet enkel in hun kracht, maar doen we ook appel op hun eigen verantwoordelijkheid.

We werken met het netwerk als actieve partner. Dit betekent dat we niet alleen inzetten op professioneel netwerk, maar voornamelijk op informeel netwerk. Dit doen we omdat we onszelf slechts als passanten zien in het leven van kinderen en jongeren en omdat we weten hoe belangrijk netwerkfiguren en steunfiguren zijn voor kinderen en jongeren om veilig, geliefd en omringd te kunnen opgroeien. Door middel van veiligheidsplanning helpen we kinderen, jongeren en hun netwerk om zelf hun verantwoordelijkheid op te nemen en ervoor te zorgen dat ze het vooropgestelde doel kunnen behalen. Dergelijk veiligheidsplan stopt nooit en is een samen op weg gaan met als doel dat het netwerk dit zelfstandig kan aanhouden ook wanneer de betrokken diensten wegvallen (cfr. ook vermaatschappelijking van de zorg).

- ❖ We zetten in op de aanwezigheid van steunende, liefhebbende én blijvende volwassenen die een kind of jongere verder helpen groeien, herstellen en floreren.

We weten dat veiligheid slechts tijdelijk en onvolledig is wanneer we niet inzetten op de aanwezigheid van steunende, liefhebbende én blijvende volwassenen die een kind of jongere verder helpen groeien, herstellen en floreren. Het hebben van betekenisvolle relaties is één van de belangrijkste voorspellers die bijdraagt aan een positieve uitkomst voor kinderen en jongeren in de jeugdhulp en het helpt hen bij het ontwikkelen van het gevoel om er toe te doen en ergens thuis te horen.

- ❖ Consulenten en hulpverleners uit jeugdhulporganisaties zijn partners.

- We hanteren een gemeenschappelijke taal en visie voor de trajecten van kinderen en jongeren waar sprake is van verontrusting en maatschappelijke noodzaak en we werken samen het aspect 'veiligheid' uit. Vanaf de start van het traject moet het voor beide duidelijk zijn wat de zorgen zijn en wat het veiligheidsdoel is dat we daar tegenover zetten en wanneer het dus veilig genoeg is voor ons. Op die manier hebben we een gezamenlijke taal ontwikkelt die we ook hanteren wanneer we spreken met het kind of de jongere en hun context over de situatie. Het is belangrijk dat deze taal voldoende duidelijk en concreet is voor iedereen die betrokken is bij het traject.
- Er is respect voor elkaars expertise, draagkracht en mandaat. Het is een gezamenlijk traject waarbij de verschillende expertises worden ingezet, verantwoordelijkheden benoemd en afgestemd worden en er een duidelijke rolverdeling is. De consulent bepaalt de WAT (minimale bodemeisen en daarbij horende gevaarsboodschappen en veiligheidsdoelen) aan de hand van de verzamelde informatie en gesprekken met de betrokkenen. In het formuleren van de zorgen en het gevaar voor de toekomst wordt naast de expertise van cliënten en hun netwerk, ook de expertise van de jeugdhulpverleners mee in rekening genomen. Vervolgens gaan de jeugdhulpverleners samen met het gezin en hun netwerk op zoek naar de HOE. Deze afspraken en rolverdeling worden ook duidelijk aan de cliënten en hun netwerk uitgelegd en dit alles ten voordele van het veilig en omringd kunnen opgroeien van de minderjarige. Vanuit het maatschappelijke mandaat wordt door de consulent de verwachtingen bepaald over wat we veranderd willen zien opdat zij hun betrokkenheid zullen opzeggen, uiteraard in afstemming met alle betrokkenen. Voor iedereen is duidelijk WAT er moet veranderen, het HOE, de weg daar naartoe wordt door het netwerk en de jeugdhulpverlener uitgewerkt. We werken samen, elk vanuit zijn expertise, we geloven daarin en hebben er respect voor. Er is een verschil in mandaat tussen consument en hulpverlener, in die zin dat de besluitvorming maatschappelijke noodzaak een overheidsopdracht blijft, maar er is wel een gedeelde verantwoordelijkheid bij de voorbereiding en uitvoering van het hulpverleningstraject. Dit is niet alleen duidelijk en afgestemd tussen consulent en jeugdhulpverlener, maar ook voor de minderjarige en zijn of haar netwerk.
- We investeren in een feedbackcultuur en stemmen onze verwachtingen op elkaar af. Dit wil zeggen dat er voldoende feedbackmomenten worden voorzien tijdens het traject en dat er vanaf het begin van het traject aandacht wordt besteed aan het bevragen van wederzijdse verwachtingen zodat die besproken en op elkaar kunnen afgestemd kunnen worden. Verschillen mogen er zijn, maar het is belangrijk dat die besproken worden. Wanneer het voor iedereen duidelijk is wat je van elkaar kan verwachten, zal dit de samenwerking en het wederzijds vertrouwen ten goede komen. Ook zullen we op deze manier van elkaar blijven leren zodat we onze werking en ons partnerschap kunnen blijven optimaliseren.

❖ Het is een traject op maat.

Het doel is om maatwerk te kunnen bieden op basis van de noden van het kind en hun context en niet afhankelijk te moeten zijn van het aanbod dat voorhanden is. Onze insteek is om zo kort mogelijk, maar zo lang als nodig betrokken te zijn. Iedereen weet vanaf dag 1 waarom onze diensten betrokken zijn en wat het doel is waar we naartoe werken. Kinderen, jongeren en hun netwerk moeten mee betekenis kunnen geven aan hun traject en bepalen mee welke richting we uitgaan op basis van hun mogelijkheden en noden.